

Politikai
röpiratok.

107.

107
858

A'

KELET NÉPE KÖZT

EGY EMBER

1841.

5.

PESTEN.

Esztergami k. Beimel Józs. betűivel

Abránd-kép

Midőn még nem léteze semmi — midőn még a' képzelhetlen „Atomok“ — boríták a' semmiséget; midőn még a' semmiségben — tán az úgy nevezett — „sötétség“ — leplezé a' netalán leendőket; — midőn még, mondom, az emberi felfogás szerint csak valami — most képzelhetlen „chaos“ — lehet: akkor tehát mi sem vala nemde? — volt igen! — egy képzelhetlen „**való**“ — de ezen való nem vala szemlélhető, mert a' kaján látvány ha lett volna is, a' sötétséggel nem daczolhata; — sem hallható; mert a' ravasz

hir ha lett volna is kitől még meg sem hallgattaték vala. — Tehát azon semmiség közt mondott „való“ tán csak pipázva; (hisz nem volt miből) létezhetett; — semmiről tanakodva önmagával a' hatalmában volt leendő sorsáról? — óh nem! — mély csendben ugyan, de nagy tervet készítendő — (p. o. mint most egy nemzet boldogítása) létezett csak magányban, segédre szükségét nem látván; — mert véghetetlen hatalmú, és véghetetlen belátású lévén, — önakaratja azonnal valósúlva lön. — E' valósulások közt, az áldott világosság első helyet foglalván; látható vala; mikint a' véghetetlen valónak még a' semmiségbeni léte is nemcsak pipázás — hanem, mondom, a' lett világosság által szemlélhetővé lön: „a' sors könyvének a' semmiségben munkált terve“ — már ugyan nem egész épségében, mivel némelly alakjai ez anyagi földünknek már valósúlvák, 's a' sors könyvéből reá háramló „jó“ — elhintve vala. —

Nagy vállalat.

Hogy — hogy nem történt, fessegetni nem czélom; mikint a' „sorskönyv tervének“ léte a' már ekkor számosb lények közt tudva lön : — a' kaján vágy tudni a' jövőndöt, nem adatván e' lényeknek; eltökélék magokat, bár erőszakkal is a' sorskönyvben létezőket megtudni. —

Gyűlést tartottak tehát; — zajos vala e' gyűlés; — mert midőn az egyik azon indítványt tenné: hogy olly lajtorját kellették csiná-

landni, minek vége bizonynyal eget érne (mert itt vélték létezni a' sors könyvét) — rögtöni „éljen“-nel üdvözöltetett; 's derék hazafinak kiáltatott. Egy másik azt állítván — mikint csak az ő erdeje volna szerencsés a' legmagasb fák dicsekvésivel; — már némellyek az ülésben lévők arra értették: mikint ő dicsekedhetik a' legmagasb fák ajánlatival; meg nem szünni akaró „éljen“-t — rikóttak neki; egynémellyek sziszegtek ugyan mint kigyók; — de oka a' volt; hogy nékik is magas fáik lévén, szép árért a' közösnek eladandóknak vélték; — egy harmadik azon indítványt tevő: „mikint aláírás utján vélné beszédendőnek azon segílyt, mi e' roppant czél eléréséhez kívántatnék;“ hasonlón meg „éljen“-eztetett. Egy negyedik; ötödik; tizedik és századik csak azon megjegyzéssel járult a' harmadik indítványához: — mikint hazafiuságból, a' kiküldöttség tagja ugyan leend, a' feltett célra szánt szükséges beszédéseknél; — de azt

nem kívánhatja a' gyülekezet : „hogyók itt fáradozván, még segédkezeket is nyujtsanak az adakozásra“—„éljen“-nel fogadtatott; kivé-
vén egynémellyeket, — kikben a' közjóért munkálkodó — nem dicsvágy, hanem ön-
tudat munkált, nagy elszánással, a' tény előmozdítására nevöket aláírák; kik mint a' többiek harsogó „éljen“-kiáltásokkal tiszteltettek. — Az ajánlott adakozások beszé-
désére, csak hamar küldöttség választatott; nem csekély napi díj mellett: mert mondák, hogy különben föl nem vállalhatják önkárosodásuk nélkül. Mivel pedig mintegy országos küldöttségnek tekinthetők valának; azon napi-díjt huzták. — Ezek is meg nem szünni akaró „éljen“-kiáltásokkal tiszteltettek. — Né-
melly olyanak is szemlélhetők az ülésben, kik csak azt várták: hogy valamely tag elhagyja beszédét; ha csak köhögés, vagy lélek-
zet- vétele végett is; mindjárt „éljen“-t harsogának torkaik. —

Egytag később jövele szembetünő lévén „éljen“ rikótásokkal fogadtatott. — Ennek nagy férfinak kellett lenni, azt gondolnók, ha nem tudnók; hogy néha olykor mondott beszédét más készíté, és ő mint „Pál“ ön vett verseit mondja el; — nem lévén másra szüksége: csak a' már számos hirlapokban való dicsérés olvasásnál „milly pompás, milly egybefüggő, milly lelkesedéssel, 's oh minő nemzetiséggel egybekapcsolva szavalt“ — de vissza czé- lomhoz: A' gyűlésen mindannyi indítvány a' tömérdek „éljenek“ közt megbukott; — már mi remény se vala a' feltett cél végrehajtása módjáról, pedig minő lelkesedéssel, 's minő tüzzel „éljeneztetett“ bár minő indítvány is, lát- tuk; — a' tüzet, megmondjam, hogy „szalma- tűz“ volt. — A' bukásnak még más okát is megsugnám; de itt csak annyit mondok; mi- ből megértendi, ki akarja.

Nem bánom; zsebeim telvék.

Azon tag által, ki késő jöve, — lehet csak azért: hogy majd éljeneznek, — más kecsgetőbb indítvány adatott elő. — De állítani nem merem, hogy az ő eszméje lett volna; — lehetett olyané, kit a' sors könyve arra határozott: hogy neki a' gyűlésekben szava ne legyen ugyan; de eszméit a' mindentudótól kölcsönözve, adja el másoknak vagy barátságból — vagy pedig p. . . . t. Az elfogadott indítvány vala: — „hogy részvények útján, a' feltett czélra elegendő

segédeszközök, — a' vett részvény napjától, kétszeres kamat visszafizetése mellett—gyűjtendők leendenek, terv sikerülte után a' sors könyvével, a' részvényesek monopoliomot üzendők.“ — Az indítványt mindenki pártolta, mivel a' kétszeres kamat tüstént ott fizetteték vissza; sokan ugyan nem e' szempontból, hanem nemzetiségből, hogy így czélt érvén a' rögtöni mindenben való haladást előmozdithatnák. — Csak hamar annyi részvényesek jelentkeztek, hogy a' társaság a' részvényeket megszüntetni vala kénytelen, 'a' később jött tag indítványára, — most bizonyos vállalkozók, — a' sorskönyv megtekintését, 's' ha lehetséges leend, elhoztását, hol-hol nem magokra vállalván; — számtalan „éljenek“ közt merre-merre nem, elindulának.

Ez alatt hon a' részvények három annyi becsre rugaszkodván, az indítványozó tag részvényeit mind beváltá; — megtelvén zsebe, semmi pártfogással a' tény eránt nem mutat-

kozék, — ez a' börzékben részvény-csökkenésül szolgált azon okból is: mivel egy hirlap azt hirtel; hogy a' vállalkozók megszöktek; — a' másik hirlap: hogy elfogattak; — a' harmadik azt állítá: hogy azon léghajó — min a' felemelkedés történt; — 's mit „Green angol aëronauta ezredik ősapja készite; több száz magyar mérföld távolban szétrepedt legyen“ — 's hogy a' szerkesztő hiteles tudósítábolirja; — talán maga látta? — nem tudom, de mivel azon szerkesztő nagy hirben, névben vala, és mivel lehet az ő zsebe is teli lön; tehát a' részvények csudálatosan lecsökkenve kamat többé nem is fizetteték, 's a' vállalat abba maradt — 's megbukott, a' főfő indítványozónak, és a' hirlap szerkesztőnek zsebe megnehezülése után. —

Ósi nyelv.

A' vállalkozók azt mondták: — kikkel egy hirlap-szerkesztő is vala, hogy ujságul írhasson vagy a' fővárosi burgeroknak hazudhassék valamit — hogy ők látták volna a' sors könyvét; — de mivel egy lénynek épen volt kezében; mitől ők mint mondták visszarettenének 's „panicus“ félelembe estek, mint a' Scithák egykor a' szamár-orditástól; — csak annyit olvashatának: „kelet népe közt egy ember 1841 és ezer nyolczszász“ de a' többit mint a' roppant hiteles szerkesztő írta, nem láthaták. —

Három könyv még azon felül csukva lévén, az egyik utitárs azt jegyzé meg: hogy mindeniknek saját, „czime“ dél, —nyúgot, — éjszak, „magyar nyelven“ leendett volna írva.

Ezen utazó szavai alkalmúl ne szolgáljanak valakinek; — ki csak illyesmit feszegetni szeret; — egy tudomány-tárt kiadni — illy czim alatt: „Mielőtt a' nagy semmiségből földünk lett vala: — már édes magyar nyelvünk létezett“ — kétlem. —

T á n v a l ó.

Voltak idők, — 's remény — leendnek még, mellyben azon író szavai teljesülendnek; ki mondja: hogy a' sors könyve, — vagy a' nagy idők folyama, néha ugy hozza magával: — hogy kicsin, 's paránynak születve legyenek ugyan némelleyek, de a' nagy idők sur-lódása által felizgatva, — azon parány és a' tömérdek népraj közt észrevehetetlenül lap-pangva létezök — mintegy ujonnan születve; felsőbb hivatást érzök, a' népraj tömkelegé-

ből kilépve „Nagyokká“ váljanak. — Olly nagyokká e, hogy a' néprajtól körülvéve, szinte felsőbb lénynek tekintessenek; — 's bibor diadalmi koszorúval üdvözöltessenek? — Vagy olly nagyokká e? hogy bár melly társas körben félistenként bámultassanak? — Vagy olly nagyokká e csak? kik parancsvágyból, szolgálilag másokat lealázva tüntetik elő magokat? nem tudom — de mind lehet. —

Ugy e nagy Ő?

Ollykor a' hir — név, rang, erény —
 kor — eszmék 'stb. felkapván az embert,
 hurczoljak a' féktelenség lován, utjában ne-
 ki gát nincs, sem akadály — nem is lehet;
 — mert hiszen ő neki drága az idő, drá-
 gább mint a' kincs, mellyet föld gyomra rejt; —
 neki gyorsan kellek haladni; mert itt az
 idő, elkésünk, 's ő tudja jól — hogy a' hol-
 napi nap titok előttünk; és csak tán ez utó-

nap, e' földön mulatni — de ő ezt is haladásnak szenteli, — ő felfalni kíván mindent ma, mert holnap tán már késő leend; — de lova őt elragadta nagyon, csillapítani kellene nemde? oh igen! de jaj nagyon tüzes, meg-rug — hadd szaladjon tehát; jó — mig kifáradván lankadtan lerogy; — itt eszméibe az elpazarlott időt visszavarázsolandja; de erre már késő leend. — Lassan fog tehát a' célhoz kezdeni; bele nem unatkozik, ne féltsd! mert vagy dicsvágy, — vagy önkény — vagy hazafiság — erény — szabadság 'stb. fogják ösztönözni őt. — Nagy leend ez — mert a' népraj tolongva fog körülte bókolva hajongni, — nagy leend ő — mert a' raj őt félistenként tiszteli, — kezébe adván vagyonát, mindenét, mert: „deficiente pecu deficit omne nia.“ —

K ö s z ö n e t.

Jutalma e' nagy embereknek mi leend,
 nem tudom; — czélja elérése — vagy
 nemzete virultsága — vagy csak az olly ked-
 velt „éljen“ hajházata, — vagy, mi még
 könnyen lehet, mivel ő mindenét hazájának
 áldozni kész holtáig, és meghatározottnak
 jelenté magát, mindenét oda adni szóval;
 — de hát ha véletlenül postára teszik —
 vagy mivel ez nem halad olly hamar, mint
 vasuton gőzkocsi, véletlenül ide helyezik —

's a' hold szép fényinél tova hurczolva, minél lehet ő még tegnap eszméit fejtegetve; ma, vagy holnap a' népraj várákozásának már-már eleget teendő — kitálalni akará; — fájdalom! de őt betálalák, azt sem fogja tudni, mikor leend reggel, — mert tőle csupán csak, 's nem többet: mint a' *teste* felső részit kívánva; hazájától távol megdicsőítik. — Szép jutalma volt neki — nemde? — óh igen köszönöm! — Ez egyé — más jutalom másiké leend. — 'S kérdem, ki határozta el mind ezt? — miért kellett így történnie? — hogy már történt, elmondani nem czélom, olvassunk — 's látandjuk. —

A' vad mén.

Voltak ugyan nagyok, kiket a' nagy idők surlódásai, talán a' népek nyughatatlansága miatt közülök kiemelve, a' vad, arab, pusztákon, hogy — hogy nem fogott, ménre ültették; ezt nevetve szemlélé azon fő, kinek hatásköre még akkor annyira terjedhetett, hogy intése parancsára megszüntették vala; — mondom csenddel nézé — okát némaságának csak ő tudhatá, vagy így kelle történnie? nem tudom! Azon mén vad lévén na-

gyon iszonyú vágatással, — fáradhatatlanul haladva, olly helyekre is hurczolá urát: hol minden angyali fejér volt; na ti képmutatók szerettetek volna ezen angyali fejér földön lenni, de a' lovag még távolban látá ugyan azon mélységet, melly előtte tátoga — őt mindenes-től csak egy lépést tova — már elnyelendő; — kétségbeeső helyzete lehete — borzadva magam is — — szinte nem birom tovább tollamat; kiejtem csak ugy is most viruló kezemből, — 's könny csordul szememből — 's könnyemtől visszaborzadok, — mert vértől kevert csep gördüle szememből; mert szemeim magok elébe varázslák — a' múltnak vértől tajtékzó téreit; — mondom mint távolban látszó zivatar felhőből következő vész — mint sötétségtől ki nem szemlélhető tátogó örvény; — majd úgy is: mint a' tengeren vész 's zivatar közt szabad kényre bocsátott hajó, mellynek tetején a' kormányzó a' sötétségtől tova nem látva; csak ha-

mar iszonyú villám által borzadva szemléli: hogy menedék többé nincs, mert — a' szél dühe, hajóját egyenest a' szirtnek csapja; — ő is meglátá ugyan vesztit; de mire most szüksége leendett, — az az emberi hatalmat fölülmulá. —

Bebukott tehát az őt olly kedvesen fogadott mélységbe, — 's egyvalakinek hatalmába kerülván; kénye szerint bánhatának vele, — óh igen — de mivel annak nem olyan mindennapi koponyája volt; — bár csak ugy hentsergett vala az is, mint enyim — meg ne ijedj — vagy tiéd — de atyafi, — vagy felkent — vagy mi volt, nem tudom; — tehát csak gyönyör, 's bájoló szigetbe bokrok közé küldék — hogy ott csatázzon, 's boldogítsa nemzetét, haladva mint neki tetszik kénye szerint; — katonái a' madarak valának, csatamező az ész végtelensége; — 's e' közt végzé pályafutását. —

Lám — ez is megbukott! — 's miért? —
nem csalódom tán: „mert tüzes féktelen lo-
va elkapta őt; és igy lehetetlen vala neki kimon-
dania' n e t o v á b b a t“ — Voltak, kiknek terve-
ik dicsőültek 's kiket az éjszak áld — 's tán
áldani fogja az utóemberiség. — De ezek,
mielőtt elindulának — bár tüzes lovaikra — te-
le homokzsákokot kötének.

Egy ember.

De tán léteznek most is nagyok — csak hogy még nem üte órájok, midőn a' nép tömkelegéből a' nagy idők folyamata által, mintegy kimutatva leendnek; — hogy döntések — vagy éltessek embertársait tova. —

Oh vigyázzatok ti! kit a' sors a' porból fölemelt vagy emelend, 's kiknek majd hatás körötökben leend vagy van minden, segíteni embertársaitokon. — Mert az elnyomott emberiség zaja az égbe hatni látszik. —

— Vigyázva tegyetek mondom, 's fékeljétek lovaitokat, kik tán titeket, 's jó szándokokat, — zablátlan hurezolni ohajtnak lefelé azon fonalon: minek felső vége a' mindenhatóval — Tudomány — felvilágosodottsággal és eszmék tehetségivel, az alsó pedig a' pokol, sötétség — és elnyomatással kapcsolatban van. —

Te nagy! kit a' sors arra látszaték tán határozni hogy a' kelet nép raj közül kitűnjél; — vagy te parány! kit csak a véletlenség — a' nagy idők[?] folyama, — vagy a' zagya nép nyughatatlansága a' néptenger tömkelegéből kikapva hurezol fönt; és tündöklet — hogy dönts — vagy építs — kérlek! — vizsgálod lovad mi előtt utra kelsz; hosszú leend az, 's tartós, egyenetlen, tömérdek szikla utadban, — lovad patkója hegyes legyen, zablád erős, bár hol megtartható általa lovad, 's csak mondom vigyázz! 's lassan haladj; minden léptedet vizsgálva valljon — nem csáb e az — ? 's ha bár hízkelkedőleg, 's kényed sze-

rint menend is kitűzött pályád, czéled felé; neki ne rohanj — mert hisz magad is tudod: hogy késő a' tett után bánkodás! — döntél már — 's átok heted iziglen szálland reád. És te raj! ki ezen nagy eszközei leendtek; — te zagyva nép mondom! ki által majd azon volt parány tényit czélhoz viszi, neked mást nem mondhatok: mint hogy: „nem mind arany a' mi fénylik“ — 's azt hiszed: — hogy az arab pusztákon ugrándazó mén, irigyli az istállóba kötött társa dolgát? — 's ne gondold, hogy azon madár, melly kalitkába zárva van, bőven pótolta minden szükségei, boldogabb lenne annál — melly a' sivatag erdőben füttyörészve; élelme kutatása után jár? —

K u t y a - b ő r .

Szabadság! — Szabadság — most is hangzik ugyan, de koránsem annyira, mint az előkorban. — Oh ekkor szünetlen kiabáltak mint most a' „józan haladást“ a' szabadságot, — pedig fogadni mernék ezredig sem tudá át gondolni sem az igazi szabadság eszméjét; 's nem tudá,— mikép lehet valaki szabad? mert tüzzel vassal ugyan rajta valának, 's szinte csikarták egyre másra a' szabadsági példányt; — ez meg lévén elégnek látszaték,

vagy elégnek lenni kellett: — ha a' „kutyabőrön“ létező szabadság eszméjét levéltárba teheték, vagy tehetik; — de ezt abba kellett hagynom — — mert a' szabadságnak, — mint lehet hogy a' józan haladásnak is „misteriumja“ vagyon. — Csak annyit mondok: valljon nem elégednék e meg, ha kutyabőrön egy „Józan haladási“ irományt kiadatnánk, 's azt a' levéltárba jól eltennők — enni nem kér — sem pénzbe nem kerül; — mert itt látom a' bökkenőt, ezen kellene pedig megtörni az utat, és eszmém szerint csak egy utat — nem pedig száz egyet; — mert lassan ugyan, de még is tova haladunk, ott ugyan a' jó kocsis hajthat, de nem vágatva, hol törött az ut, mert kitikkadva lovaink időtöltésre, 's uj erőre leendne szükség, itt halál torkánál lennénk, csak tán késő — nagy idők folyama után mászandók. —

Csak lassan.

Hol kezdjem számolni 's elősorozni a' jelenkorunk haladás tömérdek, utó is a' sok mindenségben elenyésző sok semmiséget? —

A' tömeg szólt ugyan, vagy szól folyvást képviselve már sokszor, most népnevelés — most ősiség eltörlése csak várjuk — most vas-út egy parton — majd a' másikon — most hűdésze még pedig nagyon furcsán — „lebilincselve“ ön magunk által. — — Most valóságos egybe olvadás, most nyelvünk ügye,

most nemzeti színházunk léte — majd ennek jövődjé, most új nagy színház — a' kicsi ha kicsi miért üres? — most nyilvánosság — szólás szabadság — most zsidó dolog — mert nála a' pénz nemde? most sajtó — de nem „sajt“ — sajtó-szabadság, most örök váltság bár kakaskodni elkezdtek; de szép bár a' remény! ha nem is kéntelenítő törvény! — most gyárok, csatornák — most kiseded véd-intézetek; — most tán legfajdalmasabb a' már megint felizgatott vallási dolgok, angol-magyar-intézet, csak kereken kimondva — meg ne csaljon; — utak, dolgozó-intézetek, gyorsírás, szegény Ludoviceum, — óh fáj a' fejem nem mondhatok többet, de tán van még, kuttassa kinek szüksége rá. —

— Szegény hazám! te rólad megfejtkézének azok: kiket a' sors könyve magasb polczra emelt, mind ezeket véghez viendő? — hiszen, mondom, tán elfeledé; hogy tüstént lerogysz, még mélyebben mint most vagy e' tömérdek suly alatt, — oh nem mondjátok

tán, — meg kell lenni: itt az idő — rajta — meglátandom, meddig bírja a farka. —

Ugy látszik, hogy mindent elkezdénk ugye? de mit tevének? ennyit — annyit iránk — ezt azt javaslottuk, de csak mind szóval — bár az sem megvetendő; — a' törvénytestületet sürgettük; — ez meghozá gyömcset — 's hamar félre tevének — az az majd elefejtém, hogy nem tevének — hanem tevétek — tik — 's mást sürgettettek már; — alig végzé a' nemzet ülését, már megint kívánatok ülést, most követ, most tisztválasztásra annyit pazarlátok, még nincs fizetve az ülési költség. — Oh! mi itt pazarolva van, mért nem segítettetek ti „haladás vázai“ min — vagy inkább „kin“, legczélszerübb. —

Csak rajta most, — tán már feledétek, hogy ott „hol hol nem“ fönt is, kitűzték a' haladás „zászlóját“, rajta na — — — de nincs tán segély — pénz — mert az „ugy enagy ó“ — mnek berekesztése igaz; tán

itt a' bökkenő? — hát hova teszitek? —
hiszen „kakas viadalra“ — még nem pazarl-
hatjátok, — vagy tán ezt is el kellene kezdeni —
persze országosan pártolandót? —

Szép ha igaz.

Most mikor tollamat talán „Hon“ készült üntába mártom; arról gondolkozom: — hogy olvastam a' szobámban négy fal közt (ugyan de még se tömlöczben) mint egy iró; ki olly véletlenül lett nagygyá, ha csak ugyan lett; mint én véletlenül kicsinnyé; — írja, hogy sokszor zárkozik az ember négy fal közé, teszem a' közjóért munkálandó, 's ha nem csalódom ezt

ő tömlöcznek véli; — szép — mondom, olvasám olly embertől írva, ki csak tán a' sors könyve által lett olly véletlenül „abundans“ — ha abundans, mint én véletlenül nem abundans, azután erőszakkal ugyan ha jól veszem a' dolgot, de még is véletlenül „pápista“ — — azután véletlenül az a' mi vagyok; — de hogy sokan meg ne ijedjenek „zsidó“ nem voltam; — mondom olvastam olly írótól kinek könyvét, csak igazán meg kell vallani — nyakra főre — olvastuk, 's azt leltük, ha nem csalódom benne: hogy szép, — 's mind nagyon szép — 's a' millyen szép ollyan szószaporítás; — tisztelet, becsület, de igazság is. — Mert már a' selyemgubók, ha le nem sodrák, kiették magokat, 's a' selyem kárba ment, de már most lépék, élék világokat, — nagyon furcsán, mert nem is esznek; tehát írjunk, — ollyast: mit irhattunk vala négy iven; de jobbnak láttuk huszonnégyen; „Stat pro ratione voluntas,“ — mondom olvastam, hogy ő sem púpos, sem

király nem volt, sem nem szeretne lenni. Én ez utóbbi csak addig ohajtnék lenni; míg ezt kimondhatnám: hogy „Országgyűlést tartok amikor tetszik, úgy: hogy azon roppant országgyűlési költség nem a követeknek részire; hanem inkább ki követ akarna lenni, bizonyos meghatározott mennyiséget az országnak közjóra fordítására leteendne: és a napi díjakat is öszveszedni ugyan az országban; de nem a követeknek adni azért: mert ez amaz dolog két — három hétig egyik táblától a másikhoz utasítatik; hanem ország takarékpénztárba tenni, 's azt a Nemzet előmozdítására, boldogítására rendelni; és így reméllem (csalódhatom én is, mint ön) hogy lenne miből a közjót előmozdítani; — és a Megyéknél, rendesen öszveszedendő hol követ — hol tisztválasztási közös „párt“ költségeket, (tudhatják mennyire megy) ugyan azon megye; vagy te alvó kerület, ten javadra fordítani parancsolnám, meghagynám, és czélhoz hajatnám.“ —

Eddig tarta királyságom—ugy érzém magam mintha spékelní akartak vala — most végzetlenül köszönöm. — Magamnak mitsém tarték? de igen — azon olly ritka kincset: a' „megelégedést.“ — Na Urak! Urfiak! Asszonyok! 's tik Leányok sokan vagytok, kik most szerettetek vala hozzám jönni; mit gondolnak, mondom, mind annyian, jól vittem királyságomat?

Mindenkinek kelletik a' természettől eszének 's belátó tehetséginek lenni; csak azon furcsa kis különbséggel: hogy mi ennek fehér, az tán amannak fekete; — 's mit ez jónak, amaz talán rosznak; — 's mit ez életre hozónak, amaz sirba döntőnek vél 's makacsul itél; így van itt is: én szinte látom a' „collossalis statuát“ emeltetni számomra, nem azért tehát, mivel ez amaz művész fellegvár talentuma mellett is alig e . . . szinte látom az utókort 's ennek porból kiemelt lényeit; mint áldják a' már engem befedett csendes sir alatt

való nyugtomat; azt tán csak elismeritek, hogy így lenne miből a' közjót előmozdítani. — Tán azt mondják, vagy ha szégyenlik (mint én is) kimondani, csak gondolják: hogy ki se menne követnek! — ezt tán csak a' rögtöni meglepés mutatja — nem hihetem, nem hiszem soha, még ha ütnek is; — pedig egyszer vertek meg Pesten a' második deákban azért: hogy még nem kaptál verést ugy e fiam — na csak hármat kapsz a' toronyban; t. i. olly okos tanítónk volt, hogy, ha jól jut eszembe, pályatársaim mindannyin ütleket kaptak ez évben. ha nem az oskolában, tehát a' correpetition a' szobában, (L..... hívták, ha jól emlékezem névről) mert itt kezdődik a' szabadalom, mint ha nem² mindegy akárhol ütik — a posteriora, ha már csakugyan ütik; — tehát láthatják, hogy püföléshez nem vagyok szokva, de mondom, még ha ütni akarnának is, nem hihetném, hogy követek ne találkoznának, és — nem akármilyenek. — Mert csak az tudja, mi az egészség — ki súlyos beteg; mert csak az

tudja mi a' szabadság, ki nehéz bilincsei közt szenvedve sorvad; — mert csak az tudja, vagy érzi keblében, mi a' törvényhozás tagjának lenni; kit olly véletlenül tiltá a' sors ettől: mint véletlenül adá azt annak.

Képző-erő.

Látják, még mi nem jut eszünkbe. — Én a' királyságomat, mitaz előbbeni cikkben viseltem' egy kicsit, vélem elsőnek eldönteni. —

Oh! a' kepző tehetség, ha kinek jó helyén van, szörnyeket varázsolhat elő. — Némellyiknél, hogy ő most tömlöczben van, mivel szobájába zárkozva dolgozik a' közjóért, vagy akárméért; — másoknál, hogy csak ő egyedül a' haza istene; — a' harmadik azon töri eszét mikép lehetne kétszer kettő nem négy, —

hanem huszonnégy; — a' negyedik azon töri eszét; gyapjamat beadám a' társaságnak, valljon ő csal e meg? — vagy én? — Meg az ötödik azon gondolkozik: valljon nem jobb lenne e külföldön költeni el pénzemet; mivel hon mit sem tehetek: addig a' 6. tán századik is azon sopánkodik: mit tegyek, lássák, egész nap dolgozom 's alig élhetek az enyéimmel; — Még olyan is lehet, ki azon sopánkodik: nőtelen vagyok, háromezer pengőforintom is van évenkint, — de több kellene, de itt olvasom az „óvás“-t — nem adnak többet pufra, az öt lóbol, négy; a' négyből három lett és mind eladtam már ezt kocsissal együtt; a' bérkocsi nem állhat regtől éjfélig a' szeglet-háznál; vége mindennek — desperálok, tüstint leugrom pedig most már a' második emeletből — az istenért ezt ne tegye. Ha egy ilyen valahol létezne, én egy tanácsot adnék neki: hogy a' már ugy is nem sokára orratlan „nimfától“ szökjék el. — Míg ezen nőtelen gy sopánkodik; addig mások minek tartják őt

azt nem mondom meg. — Még a' kilenczedik
 azt meg nem foghatja, 's szegény fejibe nem
 verheti; miért nem tud ő is írni valamit; ad-
 dig a' tizedik két tuczet ivnyit ír, 's még is
 kevés neki, de hijába, mindenkinek szabad az
 akaratja, ha nem teljesítettik is. —

Ostoba mint liba.

Midőn a' Capitoliumban, nem azok tevék a' lármát, kire a' vigyázat bizva lett; — hanem a' ludak; — akkor mondom, mikor a' véletlenül ott bészárt ludak menték meg a' hazát, — pedig fogadok, ki magyaron kívül mást is tud, — nem titok előtte a' ludakról való közmondás. — És bár ostoba mint liba, még is a' liba menté meg a' Capitolium, 's általa a' haza elbukását. — Ha már teszem a' nevezett, 's már boldogúlt ludak helyét, egy ember foglalta vala el; ez könnyebben megspékelhető lett volna: — mint az ostoba libák „gágogásá-

nak“ zaja elnyomható. De ez mind elmúlt, 's bár eltemetve látszatik a' sors könyvében: még is él. — Ebből csak azt akarom kihozni: hogy a' milyen igaz; hogy ostobák által mentetődék a' Capitolium; olyan igaz lehet: hogy bár minő jó szándokot, jobb czélt, 's legjobb ügyekezetet is táplálja ki keblében, — ha már csakugyan erre lenne kijelelve — bár minő roppant eszme tehetséggel birjon is, mondom — bár minden kigondolható boldogító jót élteszen is szívében; de csak épen egy hibája legyen, vagy van: talán (ha nem csalódom) az ügyesség, alkalmazás, modor nem illő helyeni mozgásba tétele, — minden kigondolható jó szándok, szív, és akarat mellett is eldöntendi a' hazát, — és inkább szeretett vala ostoba liba lenni, — ha t. i. egyéb szándoka nem volt: mint nemzetét boldogítani — vagy megmenteni, — mint így emberi alakban libákhoz, még pedig az ugy tisztelt „ostoba libákhoz“ illő dolgot követni. —

---

nek" szája elgömbölyöd. De ez mind elmélet, a
 pár elömetve írtaknak a sors könyvében; még
 is él. — Ebből csak azt akarom kihozni: hogy
 a' milyen igaz; hogy ostobák által mentes-
 dek a' csapóitum; olyan igaz lehet: hogy
 pár mind jó szándokot, jobb erőt, a' legjobb
 ügyeskedést is látni a' kélemben. — ha már

Diszkijövet.

csak egyen erre lenne kijelölve — pár mind
 topant ezme lehetéssel járjon is, mondani
 — pár minden kigondolható boldogító jót élés-
 sen is szívében; de csak éppen egy hibája is
 éven, vagy vart talon (ha nem családomb)
 illi Lám! fel-fel nyilik a' sors könyve, az az
 ollykor-ollykor ki-ki nyitja száját, (tán nem
 hiszed, bizonyítsd be) az az néha-néha egyet-
 egyet fordulván lapjai, az ott a' tömérdek
 parány közt lappangva kullogó nagyok csak
 úgy bugdácsolnak ki cigánykereket hany-
 va, ez anyagi földünk felé. —

Soha szerettem vala mást látni: mint akkor
 a' sors könyvét, midőn a' Római libák gágogva
 jövének ki belőle; mint ha jól nézzük; év-

évkort okozandók. — Lehet, hogy valamelly nagy, ki tán a' hódat is meghódította — csak hogy én nem tudom; — vagy olly nagy: ki a' sorskönyvből való kiléptekor látá hazája sirjat fátyollal takarva, 's látá a' tüzet is, min olvasztandó lön azon anyag: mellyből a' lélekharang öntendő lett volna, hazája halálához csengetendő, de ő azon tüzet eloltá örökre; — vagy olly nagy: ki a' haladás országában mindent felfalni kívánt egyszerre; — mondom, szörnyen szerettem volna látni, hogy minő szemeket vethettek egymásra, látván, hogy a' pályatársok libák, — még pedig az ugy nevezett ostoba libák; — 's még is tán nagyobb jó, 's felségesb üdvöztetésre lennének szánva, mint ők; — mondom; hogy csak ezen látvány vala még a' ki nem elégithető kívánságom. — —

Félek, netalán alkalmat adjak, ezen még tán soha se pingált eszmét; — bocsánat, ha hogy már le volna rajzolva, 's csak én

volnék azon szerencsétlen, ki — bár vágyom e' látásra legnagyobb — még sem tudám; — mert meg vagyon írva: „Turpe est nil disce-re velle“ és én örömet tanulok; — félek tehát, netalán valamelyik rettentő pictornak okot adjak egy pár órai rajzvevésre: —

„A' római ludak, és több más nagy em-
„berek sors könyvéből való díszkijöve-
léről.” —

A' f ö r d ő k h a s z n o s a k .

Van császár-, van király-fördőnk 's közel egymáshoz, és mint hallom, egy bérlője van; de van más fődőnk is, — vannak emberek, kiknek az orvosok azt javasolják: hogy nekik csupán a' császár-fördő, másoknak csupán a' király-fördő leendne hasznos, de mind-egy, mondják továbbá, mivel a' viz majd csak nem egy, csak hogy a' császáréba messzebb-ről, de több is foly. Léteznek olyanok is, kik minden javaslat nélkül, magok ösztönétől a' császár- vagy királyfördőbe hivatást érezvén kezdettől végig oda járnak. — Vannak, ha

nem csalódom, olyanok is, kiket bár hogy biztat is az orvos a' császár- vagy király-fördöbe-menésre, hiszen énhasznára leend, mondja neki; de ezek megátalkodott makacsok; — 's lehetetlen őket a' császár-fördöbe való menésre venni; én tudnék példát, de nem mondom meg: mikor láttam, hogy némellyek azon makacsok közül megbánták vagy nem érezték olly hasznosnak azt a' másféle fürdőt, és csak hamar a' császár- vagy király-fördöbe rándulának; — 's furcsa, 's szinte nem tudom hinni, hogy ott olly jó volna, — már csak megvallom az igazat, — néha ollykor majd hogy rá nem szántam magam megnézni, nem éppen azért, hogy császár-fördő; hanem mivel U. Linim oda jár az apósával fürödni; mondom, nem hihetem, 's meg nem foghatom: mert még soha sem láttam, hogy valaki a' császár-fördöböl, — a' másikba visszajött volna. — — Én ha akarom, ismerek egy embert, ki határozottnak jelentette magát, 's elszántnak, (pedig már be is csukták érte)

hogy ő csak abba a' másik fürdőbe járand,
's erre meg is esküdött vala, de csak azt
javaslák neki, hogy jobban hiendik, csak ne
esküdjön, mert az ember gyarló; na de ez
elmult, időmultával véletlenül öszvejövék
vele 's kérdém — honnan arról? 's zürzava-
rosan azt felelé (mert én a' császár-fürdő
felé mutattam) hogy csak egy kicsit a'
császár-fürdő „tájékat“ vizsgálá, mert már
szinte bele unt abba a' másik fürdőbe 's hogy
ott nem is lehetne olly kényelmesen fürödni,
mint a' császáréban. De ha nem csalódom, ollyat
is esmerek, ki szóval ugyan a' másik fürdőbe;
tettel pedig alattomban császáréba jár. —

De ki tehet ellene, mindenkinek meg-
adaték az a' szép „akarat“ — 's ha kinek
pénze nincs, vagy van, de nem elég, megyen
fürödni a' császár-fürdőbe; — furcsa az is:
— hogy mentül tovább fürdik ki ebben a'
fürdőben, annál jobban dagad a' zsebe, 's annál
hegyesebben jár. —

Itt magyarok lakának!

Egy író nem éppen a' legroszabbul jegyzé meg: hogy minden népnek saját bálványa lévén: mit t. i. imád, és így nem nyelv után, hanem saját bálványaikról kelletik a' népeket esmerni; — és szinte sajnálatra méltó azon algiri orvos, kinek egy valaki beduini rojtos szűrét megrántván, azt mondotta: „a' nyelvet hallva, könnyű kitalálni hol vagyunk.“ — Valljon, mellyik mondot igazabbat e' kettő — közzül? az e — ki szeméit behunyva hagyá,

vagy tán a' másik, kinek teszem, hogy a' szemem nyitva volt? és nem vakon okoskodék; — nekem úgy látszik, 's annak a' pártját fogom, kinek szeme hunyva volt. —

Igy van ez! mert ha azon orvos, kivel a' fentebb említett író olly véletlenül találkozék; mondom, ha azon orvos, vagy akárki idegen — Édes, — gyönyör, — egyetlenegy — szabadság 's ősi alkotmányokkal teljes magyar hazánkban utazott volna; — az ő terve szerint százszor nem, 's egyszer elveszthette vala fogadását, — mert száz közzül csak egyszer hallott vala magyar szót, de ő maga sem akarván hinni, — uti kézikönyvét megpillantván a' mellette ülőnek ezt mondotta volna: „Itt magyarok laknának?“ és én azt feleltem volna neki: „azok laknának, vagy tán laknak is“ de a' főbbjei azt mondják: vegyétek be a' német nyelvet, mit már tenni kellett, tegyétek újra, döntsétek magatokat a' sirba, melyet már én láték ázni számotokra, — később

majd megint virradni fog egy darabig, kapaszkodni fogtok a' tetőkre olly sebességgel; hogy czéllal ugyan, de vég nélkül kifáradván a' szirt alatt levő örvénybe visszazédelgtek. —

Csak tiz évvel is ez előtt ki tudott magyarul? a' pór nép ott, hol az előtt is magyar volt; 's ezeknek a' németet mikép vernők agyokba? nem tudom, oskolák által a' fiaiknak, de valljon minek tanitanók a' német szót kivétel nélkül, vagy tán hamarább tanulhatni a' németet, gyermekeknél értem, kiknél ugy; hiszem mindegy; vagy tán vele beszivnök a' műveltséget, ugy, hogy azonnal, mihelyt tudnák a' németet, már műveltek 's gyárnokok születnének, azok ám „Svábok“ lennének belőlök, de ez csak futó eszme volt, mert azon nagy idő múlva, ott sem volnánk, hol — most vagyunk, mert már feljöve hajnal-csillagunk, a' haladás ösvénye csillámlik előttünk, csak ballagjunk lassan, mert még sötétes az út.

Tíz év múlva, ha azon jó orvos a' nem rég hanyatló, mint egy nagy mondá „hanyatló szép hazám, — miattad vérzek én“ de szinte már virulni kezdő hazánkat meglátogatná, remény — azt mondhatnók neki: „Itt magyarok laknak“ — mert bár tömérdekben kutatánk ugyan, de nem haladánk seholy annyit, mint nyelvünk ügyében.

Más kárán tanul az okos.

Régi — 's óvilágba pillantok vissza eszméd most olvasóm — nehezen van ott: hol enyém; — de oda hurczollak — jer. —

Midőn olly soká harczolának a' görögök: 's nem látának módot Troja bevételeire, csaláshoz fordulának, — 's a' gyermek, kit a' pásztorok megfogának, ravasz vala, rá birni a' trojaiakat, hogy a' nagy fa-lovat vinnék várukba, a' kapufél tehát szétbontva; — a'

fa-ló a' vár közepére helyzetetett. — Mi történt tova — Virgil eszméit tudnunk kell — elmondani nem czélom. — Csak folytatólag azt jegyzem meg, hogy tán azért csalódtak Troja hősei, mivel még nem lön módjok más kárán tanulniok; — okoskodják rajta, kinek nincs más dolga. —

Midőn a' fa-ló által elpusztult Troja váranak maradékai, a' hét dombon építendő várost már lakták, egy közzülök azon okos megjegyzést tevé: hogy, pajtások! ha asszonyaink nem leendnek — elenyészünk mint Troja vára; — már nem tudom, hogy miként történt, de ennek igazat adtak; — kértek tehát a' szomszédoktól, de kérésök mint rablóké nem hallgattaték; tehát cselhez folyamodának, mivel ők már tanultak a' magok kárukon, másokat is ezen hálóba vonni czéluk vala; az ugy nevezett körjátékot (circus) hirdetvén, a' szomszédokat nézőkül csalák. Csak hamar Troja maradékai, bizonyos jel-

re a' nézők közzül a' nőket rablák, csak mivel nekik ezekre volt szükségök, ki mondja, hogy nem szeretett vala csupán látványbol is ott lenni, 's ki szőke, ki barna hajut ragadni — látni — tudom, most sok gondolja: — én is elrablanám Linimet; — na de ez tán megint ábránd, — ki hitte a' nézők közzül e' cselet; a' nők, a' mint látszik, szerették vagy szeretik, ha elrabolják szépen őket, mert tudjuk, hogy a' lett csata közt a' Romaiakat az elrablott nők menték meg. Ezek szinte vissza látszatának adni a' kölcsönt, mellyet ő rajtok a' csalárd görög teve. —

De mink, bár késő századok után, midőn a' sajónál igazán semmivé tétetett a' magyar; okulhattak vala már ekkor is; és az elő-idők folyamatjából láthatták: „hogy a' viszálykodás és nem az egyetértés dönti a' hazát“ Midőn később a' szalmatűz álgyuk szájához sodrá a' magyart; mert bár sajnosan megtörtént ugyan, és bár posványba fojtá *kis* királyát; de még is annyit szabad a' szép mult

fejében megjegyzem: hogy akkor is a' szalmatüz a' féktelenség — a' zablátlanóság dönté a' magyart, mert a' kaján félhold tudta bizony-
nyal azt: hogy a' magyarnak csak szalmát kell mutatni; tüstént rohan neki: — mivel tüze nélkül nem élhet; mondom, tudta azt a' család félhold, hátrálván tehát az olly hamar harapodzó szalmatüz elől, a' szalmatüz üzőket az álgjuk tádogó szájaikhoz vezetve, — eltemeté. — Okulhattunk volna hát már mink eleget. —

Ki hitte — mert gondolni lehet — vala midőn a' Bátoriak faja kormányzá a' lengyelt, hogy azt majd így fogják az iskolában — mert én így tanultam — még idővel tanítani: A' lengyel három részre oszolván; az egyikét megtartá az **Ostria**, a' másodikat elrablá az **orosz**; a' harmadikat viszont rablá a' **burkus**. —

Osztózi szép.

Elfeledém azon vállalkozó egyikétől, ki mint fentebb mondám, a' sors könyvét látta, s mivel magyar nyelven látta, tehát olvashatta; — mondom, elfeledém megkérdezni: „valljon nem látott e valami jelt édes — szép — szabadság teljes alkotmányos — gyönyör magyar hazánk három vagy akárhány részre osztásáról? Hiszen az osztatlan testvéreknek bár a' közös keresetök közös legyen ugyan, de egyszer majd felosztják,

ha rá gondolják magokat, szabadságukban áll, még ha mindannyi is kötelezte magát; közös visszahuzás után széjjel osztható leendő, mert osztozni, ha van miből — *jó is, szép is.* — Mivel pedig azon vállalkozók egyike — mint rémlik nekem — roppant hiteles hirlap-író vala; — nagyon ohajtanám — vagy inkább ohajtottam vala — olvasni erről irt — ha irt — „Vezérczikjét“ gondolom azt mondotta volna: hogy csak a' kelet végképeni eldöntésétől függvén minden — na akkor lesz még osztozás — mi pedig tudván, hogy „kelet hazánk“ — tudni fogjuk, mit kellessen tenni, mint egy író jegyzi meg: még eddig csak mint „quantitas incognita“ a' theoriákba — és profetiákba nagyon illő. — Én pedig azt mondom, hogy nagyon is „cognita“ lesz azt osztozásban, vagy szétszaggatásban. —

de az gondoljak magokat szabadságukban
 áll, hogy ha mindannyi is kötelezte magát;
 közös vállalkozás, után azjfel osztalata fenn
 mert osztalni ha van mind — a részük —
 mivel pedig azon vállalkozók egyik — mint
 remlik nekem — céppont hűség, hűség
 vala; — nagyon csajánam — vagy inkább
 obfoltam vala — óvami erőt — ha

Én volnék az első.

volna; hogy csak a kelet végképen eldőn
 térdül meg minden — az akkor lesz még
 osztása — mi pedig tudra, hogy, kelet
 hárak — tudni fogjuk, mit kellően tenni

Egy ifjút esmerek, ki bár az élet' min-
 den rossz, 's bal oldalát, de a' legfőbb —
 mint mondják „gyönyörét“ még nem élvezé;
 — utmutatója — mint ő mondá — neki ki
 sem vala, a' bal sors elszakasztá őt még
 mint piczint szüleitől, — 's így a' maga ká-
 rán sokat tanult, de nem czélom sorsát to-
 vább bójgatnom — majd tán leend még idő —
 de csak hamar a' nagy világ, a' csalfa fény

elébe kellett lépni — mert hazámat „monda“ ború földé. Kérésemre hogy folytassa csak tova, mert vágyom hallani. — Két embert esmérék hazámban legelőbb, nyájasak 's leereszkedők valának ők. — Az egyik folytatta az ifju — azon két ember közzül nagygyá — 's hatalmassá születve lön; a' másik kicsinnyé, és egy ideig észrevehetetlenné; mig ama nagy tiszta keble önzéséből hazája jövendő boldogságán tanakodva, azon évkorban legtöbbet tön. — Fáradhatatlan munkás, adakozó nem szóval, hanem tettel — sokat tön mondom, és a' népraj szinte imádá őt, — bár ő — tán — ezt nem ohajtva, de rajta nyugodtnak lenni látszaték; — szóval azon nagy igazán nagy, 's mint illyen ő tudtommal soha volt se túl-kormány, soha tul — haza embere, ő azon legjobb — legigazságosabb bár ellene ki mit mondjon — közép utat követé (medium tenuere beati) 's így nem várhata mást: mint hálát utókorára azon néptől, kinek olly sok jót tön. —

Több évekig folytatá azon ifjú — azon nagy élt ugyan, de csendben, lehet hazája jövődően gondolkozó; még azon említett parány a' népraj tönikelege közzül kibukva — olly naggyá lön; hogy bár hol hazámiban nem hangza más; mint azon kicsinyből lett „nagy” — ki olly naggyá lett: hogy ha a' naggyá szülöttet mint mesterét nem tekinté, — — azt — kénye szerint — hatalmában lévén egy nyilvános közszeretetű eszköz — legázolhatta vala. — — — „De nem tevé.”

Im, folytatá az ifjú tova: Azon nagy a' már olly sok évek után való álmából, csak egyszerre föleszmélve; szinte tán azt akará mondani: „még nem haltam meg” — de ő itt nem az igazi halált gondolá — bár e' ket-tő közt kevés külömbség — ő a' szellemi világban létező halált érté: — Mert bár milliók is éljenek e' földön: „de ők csak testileg élnek — ritkát ösmerünk szellemileg” , mondom látá, mikép már a' tanítvány — mint nem

ritkán történik — fellebb haladá a' tanítót; és csak ő emlegettetnék ő mindenütt, pedig ő nem teve mitsem hozzá foghatólag a' tonitóé-hoz — ez — ki merészli tagadni hogy — nem esik nehezen? de a' tanító csak hamar föl-eszmélése után — bár nem lehet mondani, hogy valaha szunnyadt, — mert álmában is nemzete volt első — — csak rögtön mondom, egy „papir mennykövet“ küldé a' tanítványnak, de mivel ez már szinte maga is tanító volt 's roppant sok tanítványai valának, ezek sajnálták őt: 's „bú-elfeledésül“ egy pár szomorú nemzetit huzatának neki — 's roppant vil gosságot csinálának lőmérdek fá-lyákkal, hogy ha netalán a' rá ütött „papir mennykő“ által a' sötétségbe lezuzaték: — felvilágosítsák „homályba borúlt elméjét.“ —

Béke köztetek.

Az idők múltak: mintegy *bogár* mondja:

Ugy múltak éltünk

Arany álmai

Mint kies tavasz

Gyöngy-virágai.

Azon ifjúval újra öszvejövén; kérdeztem tőle a' két nagy közti vita végét; — 's azt felelé: hogy a' tanítvány viszonzott ugyan egy kis mennykőt a' tanítóra, de elesmérte: hogy ő a' nagy, 's érdemei nagyobbak 's azért azon

elsőségét, mellyet ő akaratján kívül szerze, sem nem óhajtá soha, sem tanítója személyét néki tépni szándoka nem volt, — magam is — folytatá a' tanítvány — a' nemzet legnagyobbikának vallom őt, én szándokom nem vala nem is lesz soha, mesteremmel a' síkon szemközt találkozni, mert ő a' vezér, kinek oldala mellett ohajték lenni, tehát első; mit halhatatlan érdemeinek bár ki, ez ébredni kezdő nemzet fiai közzül megadni köteles, 's mindig megadni tartozik. — Felszólítom én! ki merészlendi tagadni véleményemet, 's mondani, hogy nem igazat szólék? bátor beszállandok vele azon síkon: hol az igazságnak — érdemnek — erénynek — de nem a' képmutatónak patakja harsogva csurdogál. — De vigyázva 's meggondolva szólitlak fel Földim! csak akkor állom helyem' a' csatatéren meg: csak akkor leendek szavamnak ura, ha ellenem ezt izeni nekem: „Jer a' tőled kijelelt síkra; mert már megvizsgálám azon nagy tetteit: de kicsinynek — paránynak,

érdemtelennek találtam azt.“ Ekkor ha ezt ki merészli mondani, nyilt sisakkal szállandok szembe várj! — Mert bátor tudom: hogy nem lehet erény, nem érdem, nem semmi tény minék két oldala nem volna, azaz: más-kép — nem lehetséges lenne e'kép magyarázható — mert a' bélátó tehetség minéműsége adaték ugyan tán mindenkinek; de mennyisége határozhat csupán — de én tudom, hogy a' csatatéren a' helyem a' hegytető leend, a' tied bajtárs: a' hegy körzötté völgy; — 's könnyebb leend nekem felülről reád bocsátanom a' nyilak záporát. —

Az ifjú folytatátova: oh sokszor fűt már rideg szél a' mezőn, kiszárasztva a' rajta levő növényt, hogy lekonyulva kénytelenítették hajolni a' földhez; mellyből eredetét vevé: de csak hamar újra éledék a' reá következett tiszta harmat nedvétől. — Többször fődéború hazámat, melly a' viszátkodás csatamezejéről jönni látszáték, de ollykor hamar ollykor csak — de még is — a' sirja szájánál

eszmélve föl, az áldott „Béke“ magvait hint-
vé el. — Mert mindég fúni látszik a' sor-
vasztó szél, melly az emberek keblén keresztül
dühöngve szaggat; de a' „Béke“ ez csak egye-
dül az, mi azt semmivé teheti. —

Mert minő egyetértés, közjólómozdítás
létezhethet köztetek, „Béke“ nélkül — ugy
volnátok öszvefüggve, öszvekapcsolva — rémlik
nekem — csak egymással: mint lovag — lovával.

Ébredjétek!

mert már egyesülve haladunk.

Egy író így szól: — Ha egy hosszas szárazság után, csöndes eső a' száraz földre hull: azon föld hathatósan issza az ég vizét, 's általa új virul. snak ered: Így ha egy nemzet hosszas szellemi szárazsága után — eltemetve szinte — a' már sir szájánál reá esett szellemi eső által még is föleszmélve, tova ballag az olly elkésett útján — bár jobb — ha lassan — de életnek ered. —

mert már egyesülve haladunk.

Egyszer egy utazó hegyet kerülni nem akarván, neki-ment; vidám vala magában, czélját hamarabb erendő, de szűk, keskeny útjában egy szikla lehemperegve további bátor menetelét zárá. — Bár meghökkenve, reményle mégis elmozdithatónak — útját így majd folytatandó — de egész lankadtságig munkálódván — a' sziklával nem daczolhaték — látván ezt, szomortul leverve: — Mit tegyek, mondá, im az éj ezen magányban lep, minden élelem, minden földél, minden segítség nélkül, azon roppant eszme ötlék fejébe: hát ha e' zordonnak vadjai reám bukkannak, élelmüket keresendők. — Im közelg egy másik utazó, ki megtévén azt, mit az első, de gyöngének érzé magát az akadályt háritni. erőt-vesztvelankadtan üle le pipára gyújtván.—

Igy jövének többen; de egy sem daczolhaték az erővel. Utó egy, „itt is csak egy“— kit tán csak azért küldé az ég ura,

mert már egyesülve haladunk.

vagy tán csak azért terhelé meg egy kicsit jobban a' koponyát, hogy a' többi sült pipázó bohóknak védül szolgáljon — ki szembejövén, a' többi visszamenőkkal, tudakolá: valljon nem ügyekeztek e' közös erővel azon akadály elhárítására? ekkor eszmélének föl a' többiek — „igaz biz az“ mondák *magyarul pipájokat* letéve — jertek 's lássátok mit tehet az egyesült erő !!! de halkal haladjunk addig is, mert csak ott leend szükség az erőre. A' közösnek azonnalengede a' szikla — 's Békében folytatók utjokat. — Az utazók mi vagyunk; az út a' haladás útja: a' szikla azon nehézség, mi azon haladás útjában fekszik. —

Ha egy fa magában áll; csak hamar a' szelek dühétől szélszagattatik, és hivatása ellen, hogy felhatott vala. lekonyul a' földhez közel, mellyből eredt. —

Ha egy növény magában áll; össze — aszik — öszve — szarad 's csak hamar elvész —

mert már egyesülve haladunk.

kihal — mert nincs — nem lehet semmī
menedéket a' nap égető heve ellen.

Mi gyengébb mint veréb, fecske, debátor
ha a' vércse jó, azon gyengék bátrak egye-
sülve elüzni őt. — Azon kis madarak
mink vagyunk, a' vércse az akadály a' ha-
ladás útján, vegyünk tehát e' kis madaraktól
peldát 's ne legyünk mint az egyesfa, vagy
növény.

Mert meddig csak — „a' nagy vállalat
vagy zsebém telvek“ példái szerint önhasz-
nunkat keressük: a' haladás pálya távol le-
end tőlünk. Szóval kelletik ugyan — esz-
mém szerint — előmenni — mintegy meg-
pendíteni — de nem trombitálni — de ez,
ki szól, kezdi a' pályafutást; kezdje tehát,
ha szükség, az adakozást is. —

A' látszat sokszor csal.

Ezen eszmém, földim, onnan jöve: hogy egyszer — nem rég — Pestnek másodrendű kávéháza mellett, az ugynevezett szénapiacson egy barátommal P. sétáltam — sétáltam, mondom — mert ollykor megesik hogy csak járkal az ember, mindegy azt mondog — óh nem — mert, kinek elég pénze van, sétálni menjen; kinek nincs, az jobban tesz — ha járkal, na: de szerencsémre akkor sétáltam; — felénk tartá egy nyomor

alak — azon kávéházból, melyet az epe-
 mirigyek időszakban öszveromboltak, azon kávé-
 házból, mellynek, ha nevét nem tudnám, nem
 volnék képes megmondani, hogy „Két pisztol-
 nak“ hívják — gyors léptekkel keresztül ka-
 sul a' nyomatlan havon; — hogy találkozh-
 at olyan, ki ezen is csodálkozna, hogy a'
 nyomatlan havon töre felénk, csak meg-
 mondom: hogy ősz apánk vala szerencséje
 éppen ekkor e' földön szállongani fejrbe bur-
 kolva magát, na de ne csodáld ezt is, „tél“
 volt tehát; — 's csak hamar nyakon öelve
 barátomat, panaszkodva jelenti, hogy fá-
 zik, 's négy krajczárt esdekel egy „halb-
 szájtíra“ hogy majd ez felmelegitendi — az
 akkor is káprázó szemeiből kivehető — ré-
 szeg főt, de — roppant csodálatomra, mon-
 dom, roppant csodálatomra, — barátom ta-
 gadva felel, mondva: „Nem szégyenli ma-
 gát ez esmeretlen előtt — reám mutatva —
 lám most is részeg“ de csak hamar engem
 is megölelvén; hogy ösmerne jelenté, hogy

ő már mulata velem poharak ürítésinél — ha azt hiszi az „úr“ — mint barátom mondá — szinte csalatkozik. Én meg akarám adni a' négy pénzt, de barátom tiltva mondá: hát a' rosszat ápolni akarod — 's mink sebes léptekkel elhagyók, kérdezve barátomat: hogy tán csak gunyból — mi nem ritkán történik — adták azon nyomorultnak az „uri“ czimet? hát valóban nem esmered őt. Lehetetlen — nem akarám hinni, ha szemtanú nem lettem vala őt egyszer a' fent említett helyen látni, részegen emlegetni czimjét. — Seregeknek ura! akarám kiáltani — „hát ti urak! nem dughattátok e el ezen pályatárstokat, a' napszamosok szeme elöl“? mert mondá barátom: hogy olykor a' napi-bérből dőzsölve, korcs-mában ülő zagyva nép fizeti neki a' halbszajtlíkat, nem juta tán eszetökbe: hogy ti volnátok az elsők, 's az elsőktől vétetik példa, bár ha teszem — de nem is ohajtlók többet köztetek — ez egy csak hát, de ő azt hirtelélé részeg fővel — mert józanul soha sem lát-

tam — hogy ő kiváltságos, 's ő ezért hivatalosnak is kijelenti magát a' korcsmában, mert neki joga van szólani — az ország dolgaiba.

Oh te sors! és sorsnak sorsa!! hát illyet kell látnunk a' haladás országában!!! — ellenem nincs szó — nem is lehet, mert igazat mondék, — és a' régi közmondás elavult — 's ezt is csak azért mondtam; hogy ne gondoljátok ti *nagyok* hogy igazi *nagyok* vagytok! ritka kincs! köztetek. — „De hála Égnek van“ van mondom, de kelletik is lenni.

Itt ugy e engem csalt a' látszat? de ki hihette azt: — mert gondolni mindent lehet — hogy azon személy ki ott iszik — még ez semmi, mert bár ki is iszik — de ki ott részegen iszik — — és ki ott nem a' magából iszik, hanem a' közösből tán köznevetség okáért; — mert nekem is hatalmamban lett vala őt, még jobban lerészegíteni.

De kész volnék azt, ki illyest tenne, agyon verni — sajnáltam szegényt, módomban nem volt segíteni, mert a' világ zajától el kelle vala őt vonnom, hivatásáhozkép tartanom; de ezt képes tenni nem valék. — —

De hát miért ez mind? — tán nem ide való? — de igen: mert nem elégszik mindeki meg egy volt „bogár“-ként nem ohajtván egyebet: minthogy csak a' nap melegítő heve hadd süthesse őt. — Óh többször szinlel az okos vezér hátrálást — de nem gyávaságból. — Midőn két útzó — látá mozdulatlanul feküdni a' Nilus partján a' Crocodilt, hogy gondolható — hogy egy percz mulván martalékja leend. A' kamrába zárt kandúr megúnyván az egerek után való várakozást, dögöltnek látszólag hever: 's az előjött egerek játszilag ugrándoznak a' hátán; im egy gyors szökés, és a' csoport egér a' csatatéren marad. — Ott nézd egy alak részegen közelg szánakozásra méltó külszin-

re, kit gondolsz hogy legyen? ugye egy munkást, ki előbb leissza magát, 's' ugyanígy-megy az övéi közzé; csalódot, ha hiszed, mert kiváltságos, ki a' csapszékben most emlegeté egy halbszajtliért hivatását. — Im közelg zarándok, neked tévedőnek utat mutatandó, vezet már a' rengeteg belsejébe, de az utazó türelme már elfogy, két annyi dijt ígér neki, csak útmutató legyen — mindjárt csak várj, még nem jöve tán az óra, hogy utazhass az örökkévalóba. — Tüstént megmutatom az útat, mond zarándok, midőn egy gyilok döfes földre terité őt! — Te boldogult utas, miért hível olly könnyen a' látszatnak.“ —

Im egy raj — csak nem rég eresztve anyától ki uj életre szálni; kezdi szép virágzásban, és életben pályafutását, jó helyzetben véli magát, közös erővel munkál, hogy a' szerzett méz — a' reá következhető zordon időben — közös legyen. Békében élni véli

magát, mert előrelátó tehetsége nincs —
szánom szegényt nagyon; — mert én látom
amott a' hegy tetőn erre tartó három medvét,
magok közt a' raj szétoszlásán már kibékülve.

— — — — —
— — — — —
— Szegény raj! azon három medve, melly a'
mézedet, ugy szereti, így osztand el, segít-
nélek, de eróm vagy is inkább Beregh me-
gyei fortélyom nincs — a' medvék kivégzé-
séhez. — —

Mit jelentsen ez?

Bár mi történt is még, kellették annak előjének lenni, mi azt megelőző.

Ha zivatar közelg, mit jelentsen azon zaj, 's zugás mit hallhatni; mit a' felhők szinte magoktól mozgásba tétele? —

Ha a' nap feljövetelhez közelg, mit jelentsen azon ezernyi szín, mit az égbőrén szem-

lélhetni, és mit az, „hogy a' kelet szinte tűzben lenni látszatik.“ — És mit jelentsen azon számtalan külön-nemű eszmék, gondolatok, mellyek a' szellemi világ körén felfeltűnnek, és szaporodnak? nem mást: mint azon világ — „Nemzet“ — felvilágosító napjának feljövetelet és előtűntét!

Hazám! bár bal sors vezete kebledbe engemet, 's bár elenyészttem veled együtt a Sajónál, de tán csak azért, hogy újra jobban élédjünk. — Nem látod tán feltűnni körödben az élet — közjó — erő — tudomány 'stb. szóval a' szellemi világosság napjának hajnalát, ballagva komor lassu léptekkel regg felé; amott utadban egy szikla lesz; elzárva haladás pályadat, — 's nem hiszek én legalább Josuénak, hogy megállíthassa a' napot; — ott segédkezekre lesz szükséged; — ime — bár kevesebb mint „morzsa“ de — itt az enyém is. —

Ha ne talán ollykor-ollykor homály lepezve szólék, azt csak azért tevém: mert bár kit sérteni nincs szándokom, bár néha csak egy köhentés is árthat, arra magyarázható: hogy gunyból történt; bár sokszor a' hang véletlen felebb emelése arra magyarázható lehet: hogy parancs-vágyból, vagy az előfordult tárgyak megvetéséből legyen mondva. — Óh néha ohajtná az ember, ha ki tárhatná keblét, megmutatandó, hogy az olly tiszta: mint azon átlátszó harmatcsep, mi a' már égő naptúl hanyatló virányra száll 's levelein lebegve élteti azt; — vagy mint azon légtisztaságu üveg, mit — a' párisi bóltkirakban megpillantott ritkaság után mutatva, — betörsz. —

De földim ez néktek nem adaték! még ollykor, ha mondjukis: „csak érted élek hazám; érted áldozom csep véretem,“ nem hiszik; azt feelve: Az idő folyama mutatandja meg; mert a' „rang“ az minek furcsa „Misteriált földője“ vagyon.

A' csak most boldog házaspár azt mondja egymásnak: „Szeretlek” ritka többet — okosan — mert csak a' nagy idők folyama mutatandja' meddig. —

Pesten, Jul. 10-én 1841.

Keletrajból egy bogár.

Tartalom.

lap.

1. Ábránd-kép	- - - - -	3
2. Nagy vállalat	- - - - -	5
3. Nem bánom, zsebeim telvék	- - - - -	9
4. Ősi nyelv	- - - - -	12
5. Tán való	- - - - -	14
6. Ugy e nagy Ő?	- - - - -	16
7. Köszönet	- - - - -	18
8. A' vad mén	- - - - -	20
9. Egy ember	- - - - -	24
10. Kutya bőr	- - - - -	27
11. Csak lassan	- - - - -	29
12. Szép ha igaz	- - - - -	33
13. Képző-erő	- - - - -	39
14. Ostoba mint liba	- - - - -	42
15. Dísz-kijövet	- - - - -	44
16. A' fördők hasznosak	- - - - -	47
17. Itt magyarok laknának?	- - - - -	50
18. Más kárán tanul az okos	- - - - -	54
19. Osztozni szép	- - - - -	58
20. Én volnék az első	- - - - -	60
21. Béke köztetek	- - - - -	64
22. Ébredjétek! mert már egyesülve haladunk	- - - - -	68
23. A' látszat sokszor csal	- - - - -	72
24. Mit jelentsen ez?	- - - - -	79

Némely javítások.

<i>lap.</i>	<i>sor.</i>	<i>helyett</i>	<i>olvasd.</i>
4	15	nemcsak pipázás	nem pipázás.
8	8	pompás	pompásan
8	8	egybefüggő	egybefüggőleg
9	9	edig	pedig
11	16	indítványozónak	indítványozónak
12	10	szász	száz
16	3	hurczolják	hurczolják
18	1	embereknek	embernek
25	2	szándokotokat	szándéktokat
30	10	legfajdalmasabb	legfájdalmasabb
39	4	kepző	képző
40	3	meg	még
40	22	gy	igy
43	4	mentetődék	menteték
56	3	látványbol	látványból.

